

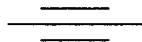
minden résztvevője igényeinek megfelelő életformát alakítson ki. Hagyjuk, hogy az állatok és a növények abban a közegben éljenek, ahol nekik jó. Mert észre kell venniük manapság már a gyermekeknek is, hogy a világ igen jól megvan ember nélkül is, az ember viszont nem tud a természeti környezet nélkül élni. Ha a természet elpusztul, vele együtt pusztul az ember is.

Láthatjuk tehát, hogy Andersen tudatosan ábrázolta a természetet gazdagnak, szépnek és az ember barátjának. Nemcsak a szépségeit akarta bemutatni, hanem figyelmeztetni is: óvjuk, védjük a természetet!

Manapság sokféle módon próbáljuk megtanítani gyermekeinket arra, hogy mit is jelent az ember számára a természet, hogyan is védhetjük. Nem tudjuk azonban elégszer és eléggé változatosan hangsúlyozni.

A gyermekek igen fogékonyak a természeti jelenségek iránt, mivel maguk is sokat tartózkodnak a természetben, és természetes kíváncsisággal kívánják azt felfedezni, megérteni.

A gyermekeket saját nyelvükön, a mesék magával ragadó nyelvén szólíthatjuk meg e hasznos és jó ügy érdekében, ha néha kezükbe adunk egy-egy Andersen kötetet, és ha időnk engedi, el is beszélgetünk velük róla. Erre szeretném felhívni ezúton is a kedves kollégák, a kedves olvasók szíves figyelmét.

NAGY EDIT

IV. éves főiskolai hallgató

Eszterházy Károly Főiskola

Eger

Média és nevelés

*„A tanuló ne gondolatokat,
hanem gondolkozni tanuljon;
ne hordozzák, hanem vezessék,
hogy a jövőben maga is
ügyesen tudjon járni.”
(Kant)*

Kant gondolata az élet egészére érvényes, bárhol is járjon, bármit is lásson, halljon, tanuljon a diák. (S mint tudjuk, a jó pap holtig tanul.) Így van ez a média használatának kultúrájában is. Rá kell vezetni, meg kell tanítani a diákot arra, hogyan tudja helyesen, előnyösen, jól használni azokat az eszközöket, amelyek ma már szerves részeivé váltak mindennapjainknak. Ezeknek több funkciójuk van, információt hordoznak, szórakoztatnak, műveltséget, kultúrát közvetítenek, permanensen alakítják, formálják a személyiséget. Kinél kisebb, kinél nagyobb, kinél rosszabb, kinél jobb, ám mindenféleképpen értékteremtő, értékközvetítő feladata is van a médiának. Az érték pedig olyan produktumot jelent, amely hasznos az egyénnek, s így a társadalomnak is. A deviancia az értékvesztésben, az értékek megtagadásában nyilvánul meg. Tömeges kiszélesedése a társadalom válságának egyik súlyos tünete.

Az írástudókra, a nevelőkre, a média szakembereire vár a feladat, őket terheli a felelősség, hogy átmentsék előző korok, korszakok értékeit a válságot követő időkre. (Vajon képesek-e rá?) Sohasem késő, hogy a legjobbat hozzuk ki magunkból és gyermekeinkből. Nagy Andor József –

főiskolai tanárom – A média pedagógiája című munkájában írja, hogy „az értelmes életet élő ember maradandó értékekben gondolkodik. Tudatosan válogat a valódi és álérték között. Képes eligazodni az értékek zavaros világában.” Nos, a médiával foglalkozó szakembereknek kell olyan médiatörvényt életre keltetniük, amely megfelel ezeknek az elvárásoknak. A szülőknek és a pedagógusoknak kell megmutatni a helyes utat a fiataloknak, hogy ezeket a lehetőségeket jól használják fel. Ahhoz, hogy ne csak bambán, bármit megtekintve, de fel nem fogva üljön a gyermek a készülék elé, fel kell őt készíteni, rá kell hangolni arra a bizonyos műsorra, amelyet hamarosan látni, hallani fog. A műsor ideje alatt s azt követően nyitottan fogadni minden felmerülő kérdését, megválaszolni azokat, illetve az előforduló hiányosságoknak együttesen utánanézni. Közösen kell használni a médiát!

Ehhez saját eligazodási-tájékoztatói képességünket is fejleszteni kell. Naprakészek legyünk mindig! Így nemcsak taníthatunk, hanem mi magunk is folyamatosan tanulhatunk.

A tanuló alakuló személyiségét befolyásolja a tanító személyisége. A személyiségnek egyéni karaktere, énie csak akkor alakulhat ki egészségesen, ha nem válik – magába szivacs módjára mindent bekebelező – médiafüggő egyénné. El kell érni, hogy a gyermek a „médiafogyasztás” közben gondolkodjon. Értelmes egyént kell belőle faragni, aki nem enged olcsó csábításnak. Ápolja emberi, társas kapcsolatait – többek között a médiában látott, hallott, szerzett információk feldolgozására.

Az érdeklődés, a figyelem felkeltése nehéz feladat. A nevelői irányításnak úgy kell hatékonynak lennie, hogy közben „láthatatlan” maradjon. Javaslataink ne erőszakosak, inkább gyengédek legyenek. A gyermek nem kis felnőtt – szoktuk mondani. Ezért irányításra, segítségre szorul. De tartsuk tiszteltben – elfogadható határokon belül – jogát a szabad választáshoz!

*„Ki a gyermek képzelő tehetségére hat,
az egész valójának irányt ad.”
(Eötvös József)*

Az embert a gondolkodása különbözteti meg más élőlényektől. A gondolkodás egyik alap-eleme a képzelet, a fantázia. A gyermekek merészen asszociálnak, ötleteik a felnőtt számára sokszor érthetetlenek. Eredetiségük különösen jól érzékelhető ábrázolásmódjukban. Megejtően kedves, amint alkotás közben szóval egészítik ki vonalaikat, képeiket. Mégis a felnőttek hányszor dorgálnak meg ezért gyermeket? Jönnek a jószándékú helyreigazítások: „A fenyőfának nem így állnak az ágai?” „Lila a ház?” „Tényleg ilyen kicsi az anyu?” (Ugyanez a felnőtt nem vonja felelősségre Pí-cassót; bölcsen tudja, hogy miért olyan nagy a fáraó egy egyiptomi freskón; és meg sem kísérli az egész alakos emberábrázolást, hiszen úgy sem menne.)

Ne tekerjük ki ilyen kegyetlenül a gyermeki fantázia nyakát! Hagyjuk, hogy minél tovább éljen, hogy később sikerek, örömök forrása legyen! A kisiskolás mese és valóság határán él. Ha nem szegtük kedvét, éppen kalandozó fantáziája vezeti majd a valós világhoz. A mesék az emberiség gyermekkorában keletkeztek, de elkísérnek bennünket a modern századokig. Változnak a szereplők, és változnak a szavak. Ám a mese ma is él. Ugyanazt üzeni, mint évezredek óta. A világon együtt van jelen a jó és a rossz, s a jónak győzni kell. Ezt láttassuk meg a tizenévesssel, amikor kineveti, lenézi, megveti a mesét. Bizonyítsuk be, hogy a filmek sora, amit boldogan megnéz – mese. Modern mese! Nem tündér vagy anyóka segít a jónak, hanem egy csodaszerkezet vagy egy karatemester, nem vándorbottal indul szerencsét próbálni a főhős, hanem autóval, de leküzdi az akadályokat. S jaj a rosszakkak!

A nevelőnek tudomásul kell vennie, hogy konkurenciája akadt. Egyetlen rész a Herkules című sorozatból inkább felkelti az érdeklődést a görög-római mitológia iránt, mint tanórák sora. Ne haragudjunk a sorozatra! Használjuk ki, aktualizáljuk az általa felkeltett érdeklődést! A nevelő is kísérelje figyelemmel a sorozatot, hogy beszéd- és vitapartnere lehessen a gyermeknek, aki kérdéseivel ostromolja, élményeit akarja vele megosztani. (Milyen szavak, mondatok árulják el, hogy XX. századi alkotók formálták újra az ősi történeteket? A különös lényeket a biológia-természetismeret órán

is felhasználhatjuk.) Mi mindent megnéz a gyermek a tévében! Hány és hány kölcsönkaszottát kap! Kevesebbet olvasnak? Igen! De az ismeretszerzésnek kiapasztathatlan forrása a televízió is. A videomagnó segítségével még „vissza is lapozható”. A gyerekek többsége telitődik a televízió nyújtotta élményekkel, vágyik arra, hogy azokat megossza valakivel. Ossa meg velünk, szülőkkel, nevelőkkel! Nagy lehetőség ez arra, hogy visszatáljanak hozzánk. Lehetőség arra, hogy ne csak meghallgassanak bennünket, hanem hallgassanak is ránk. A közös téma kapcsán a másik oldalon is kialakulhat az érvelés képessége.

Játsszunk a televízióval! (Mondjuk így: Vedd le a hangot, figyeld a szereplőket! Találd ki, milyen kapcsolatban vannak egymással! Olvass szájról! Mit üzen a nő/férfi ruházata, megjelenése? Milyen érzést erősít a képek gyors pergése?.)

Nem szeretjük a reklámot? Pedig milyen szellemes némelyik! Amikor a humorról beszélünk, de jó példákat tudnának a gyerekek felsorolni! Mivel jól ismert jelenetekről van szó, szorongás nélkül megfogalmazhatjuk, mi a humor forrása. Büntessük a rossz reklámot! Csináljunk reklámparódiát! Beszéljük meg, hol sértő egy-egy reklámmal megszakítani egy filmet!

Környezetemben valóságos Titanic-láz tombolt a nagysikerű film után. Dékány András S.O.S. Titanic című könyve ismét keresett olvasmánnyá vált. Gyerekek is megnézték a Schiendler listája című filmet. Észrevették a piros ruhás lánykát.

Hogyan hat a külvilág az egyes ember jellemére? A film segítségével már felső tagozatosok nagyszerű gondolatokat fogalmazhatnak meg a jellemábrázolást illetően.

A televízióra, „a szem rágógumijára” sokan mondják azt, hogy képzelo tehetségünket megöli, jellemünket, személyiségünket nem fejleszti, legfeljebb negatív irányba. Ennek nem a médium az oka, hanem annak befogadója. A média fejleszthet is, csak tudni kell használni! Mivel nagyon fontos szerepe van a viselkedés, a jellem, a személyiség, a beszéd alakulásában, érdemes ezért nagyobb figyelmet szentelni minden médiumra, ma a legnépszerűbbre, a televízióra és a rádióra, s hamarosan a multimédiákra.

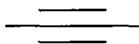
*„Legnagyobb hiba a nevelésben az,
ha az ifjúságot nem szoktatjuk hozzá
az önálló gondolkodáshoz.”
(Lessing)*

Ne legyünk álszentek! Valamennyien rabjai vagyunk a televíziónak. Rázzuk le magunkról a rabigát! De ne haragudjunk a televízióra! Önkorlátozással szerezzük vissza mindazt, amit idáig a tévé önnön szabadságunkat kihasználva tőlünk elrabolt! (Emberi kapcsolatok, az alkotó munka öröme, éjszakai pihenés – szóval igazi élet.) Miután mi magunk megszabadultunk e különös függőségtől, állítsuk szolgálatunkba a „csodamasinát”, hogy gyermekeink általa, de a mi segítségünkkel megtanulhassák mindazt, amit az emberiség hosszú évszázadok során a világból megismert.

Az éktelen, sőt romboló hatású műsorok e csodálatos emberi találmány fattyai. Létük az alkotó ember elárulása, az emberiség szégyene. Hát tüntessük el ezeket a gyermeki szemek elől! S ha mégis előmerészkednének, ne tiltással tartsuk távol az ifjúságot, hanem „tuti nyerő” programkínálat-tal. Nem kell mindig tévét nézni.

Jelen van egy nemzedék – a mai gyermekek –, akik egyszerűen másképp tanulják meg a világot, mint mi. Környezetük lehetővé tette, hogy az iskolafalon kívül is szerezzenek elméleti ismereteket. A verbális közlés kevés nekik, mert hihetetlen sok képet látnak. Szinte képekben gondolkodnak. Megfigyelhető, hogy egy-egy képsort micsoda pontossággal „dekódolnak”. A felnőtt, aki ugyan gyorsan olvas, sokszor nem képes felvenni a mozgókép fordulatszámát, és a gyereket kérdezi meg: – Most mi volt ez? És a gyerek tudja! Legyen kép is, és a gyermek szívesen olvas: Kisiskolások közül a legrosszabb olvasó is kap a lehetőségen, hogy ő tolmácsolhassa a diafilm szövegét. A nagyobbaknál, ha játékfilmet kell nézni, nem gond a feliratozás.

A diák, a kamasz könnyebben tanul, hozzászokott az információk özönéhez. Ne vegyük el a kedvét a tanulástól! Tanuljunk együtt vele! A jövő képviselői ők lesznek, neveljük őket úgy, hogy velük együtt fogadjuk el és szokjunk hozzá a média sokszínűségéhez!

DR. TÁBORITÁNE PAULOVICS ERZSÉBET
Móra Ferenc Általános Iskola
Kecskemét

Irodalmi műsor ballagásra

Énekkar: Gaudeamus

Tanuló

Nyugvó nap fényét / őrzi az ablak.
Kisleány olvas / háttal a napnak.
Leckét betűzget, / szókat tagolgat:
a betűk szavá, / összefonódnak.
Szavakból mese / szövődik lassan,
kisleány olvas / arany ablakban.

Első osztályos könyvéből olvasni kezd a *tanuló*.

Tanuló

Ősz óta járok az iskolába, ahol mindennap új titokra találok. A sok titok a könyvemben van... A szememmel látom, a fejemmel megértem, miként lesznek a betűkből szavak, a szavakból pedig mondatok. Meséket és verseket olvasok a könyvből. Levelet írok apámnak, anyámnak meg a barátaimnak. Aki elolvassa, éppúgy megérti, mintha a beszédemet hallaná. Ez a legnagyobb tudomány. A betűk titka. És én ezt a titkot már ismerem.

Tanuló

Ami szép / Az utat mutatja nekem

Kórus

Ami szép / Az utat mutatja nekem

Tanuló

Előttem mindig szép.

Az mutatja az utat nekem.

Tanuló

Mögöttem minden szép.

Az mutatja az utat nekem.

Kórus

Ami szép / Az utat mutatja nekem

Énekkar

Ballag már ...

Tanuló

Keszthelyi Zoltán: Sokszor köszöntem ...
Sokszor köszöntem én az iskolának,
mely tavasz végén elcsendesedett,
az ablakok s a termek visszavárnak,
nyelvem hegyén reszket a felelet...